

№ 28/1959.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y -
r e l s e s framställning till Ålands lands-
ting med förslag till landskapslag om ändring
av landskapslagen om Ålands lyceum.

Elevantalet vid Ålands lyceum har under tiden från 1940-talets förra hälft ökat starkt och har redan för länge sedan överskridit det tal, som skolbyggnaderna varit avsedda för. Då lycéet nu bygges till, kommer utrymmesbristen att övervinnas och det för den närmaste framtiden beräknade elevantalet troligen icke att stiga till mer än vad den tillbyggda skolbyggnaden förslår för.

Vid sidan om problemet med undervisningsutrymmena har också svårigheten att anställa lärarkrafter vid skolan medfört bekymmer. Det stora antalet parallellklasser i mellanskolan ställer krav på ett stort antal extra lärare, vilka dock blott i undantagsfall kunna beredas heltidsanställning och i varje händelse icke komma i åtnjutande av de förmåner, som en ordinarie tjänst skulle medföra. Det har varit förenat med stora svårigheter att anställa lärare med godtagbar kompetens, då Mariehamns stad är en för liten ort för att här skulle finnas tillräckligt antal personer, som samtidigt med att de äro kompetenta för undervisningen också ha tid för annat arbete än sin ordinarie huvudsyssla.

För att råda bot på bristen på lärarkrafter har landskapsstyrelsen övervägt inrättande av extraordinarie lektorat - ett sådant har t.o.m. inrättats - och i försökssyfte anställt klasslärare på lycéets första klass, den sistnämnda åtgärden närmast för att befria de fåtaliga ordinarie lärarna från undervisningen i lägsta klassen och därigenom bereda dem möjlighet att mera ägna sig åt undervisningen i de högre klasserna. Erfarenheterna av dessa anordningar ha dock icke varit helt positiva. För att skapa förutsättningar för anställande av en kompetent lärarkår också för huvuddelen av de nuvarande parallellklasserna måste andra medel tillgripas.

Antalet parallellklasser i mellanskolan har under de senaste tio åren varit följande:

Läsåret 1949-50	4	Läsåret 1954-55	5
" 1950-51	4	" 1955-56	6
" 1951-52	4	" 1956-57	7
" 1952-53	5	" 1957-58	7
" 1953-54	5	" 1958-59	8

Under innevarande läsår är antalet parallellklasser 9. Enligt födelsestatistiken och folkskolornas elevstatistik har man att räkna med en ökning av elevantalet i mellanskolan under de närmast följande åren, varefter en nedgång borde följa. Den höjda levnadsstandarden medför emellertid

möjlighet för en stor del av landskapets befolkning att sända barnen till lycéet, varför nedgången knappast blir särskilt markant. Utbildningsbehovet i det moderna samhället är också så mycket större än tidigare, att på många håll stora uppostringar göras för att ge barnen en bättre grundskolning. Det förefaller sålunda sannolikt, att mellanskolan i Ålands lyceum för all framtid kommer att ha minst en hel parallellinje.

För att få en uppfattning om elevantalet i mellanskolan under de närmast följande åren har landskapsstyrelsen införskaffat uppgifter om antalet elever i de folkskolor, som främst rekrytera elever till Ålands lyceum, d.v.s. Mariehamns och Strandnäs' folkskolor. Under innevarande läsår ha dessa skolor följande elevantal i de fyra lägsta klasserna:

Klass	Mariehamns fsk.	Strandnäs fsk.
I	80	58
II	70	35
III	68	37
IV	83	35

Under de närmast föregående fyra läsåren ha nämnda folkskolor haft följande elevantal i klass IV, från vilken klass eleverna i allmänhet begära skiljebetyg för att överflytta till lycéet. Inom parentes anges här antalet elever i vederbörande skola, som begärt skiljebetyg för överflyttning till lycéet; likväl äro i detta tal inräknade också elever från andra klasser än klass IV, vilka vid läsårets slut begärt skiljebetyg.

Folkskola	1958-59	1957-58	1956-57	1955-56
Mariehamn	74 (53)	93 (70)	105 (85)	73 (44)
Strandnäs	44 (25)	47 (24)	43 (28)	44 (25)
Summa	118 (78)	140 (94)	148 (113)	117 (69)

Av de ovan nämnda siffrorna framgår, att det icke finnes skäl att befara, att elevantalet skulle nedgå i sådan mån, att skolan efter en tid åter borde ombildas till enkel mellanskola. Här må ytterligare påpekas, att skolstyrelsen i sitt i ärendet avgivna utlåtande påpekat, att elevantalet i mellanskolan i Ålands lyceum i förhållande till landskapets folkmängd icke uppgår till samma proportion som i riket, varför en viss elevreserv förefinnes och en ökning av elevantalet också med konstant nativitet kan emotses. Skolstyrelsens ovannämnda utlåtande bifogas denna framställning såsom bilaga.

Under de senaste åren har brist på läroverkslärare rått såväl i vårt land som i Sverige. Det har sålunda varit svårt att hålla de ordinarie vakanserna i läroverken besatta och ändå svårare att på mindre orter få kompetenta extraordinarie lektorer och timlärare. Det kan förty anses nära nog utsiktslöst att lediganslå extraordinarie lektorat vid Ålands

lyceum i avsikt att anställa lärare med full kompetens. Möjligheterna att erhålla kompetenta lärare skulle sannolikt förbättras avsevärt, om ordinarie lektorat kunde erbjudas.

I riket har man under de senaste åren ombildat ett flertal skolor till dubbelskolor, antingen helt och hållet eller också blott beträffande mellanskolan. Landskapsstyrelsen har därför under en tid övervägt möjligheterna att taga detta steg. Då lycéets tillbyggnad beräknas vara färdig till början av läsåret 1960-61 och sålunda behövligen undervisningsutrymmen för en dubbelmellanskola komma att förefinnas, synes tidpunkten nu vara lämplig. Vid lycéet föreslås blott mellanskolan fördubblad, då hittills parallellklasser icke förekommit i gymnasiet. Genom ändringen möjliggöres inrättande av fyra nya yngre lektorat d.v.s. i ämnesgrupperna matematik, fysik och kemi (1), svenska och historia (1), geografi, botanik och zoologi (1; med lektoratet bör följa undervisningskyldighet i kemi i en klass) samt finska (1). I dessa ämnesgrupper förslår timantalet till den för yngre lektorat fastställda undervisningskyldigheten om 26 veckotimmar, i vilket timantal jämväl hemarbetstimmar (timmar utom klass) få inräknas. Timantalet i övriga ämnen är icke så stort, att de kunna kombineras till lektorat med sådana ämneskombinationer, som förekomma annorstädes. Timmarna i dessa ämnen måste alltså omhänderhas av timlärare i den mån icke de ordinarie lektorerna ha möjlighet att åtaga sig dem. Detsamma gäller också timmarna i de parallellavdelningar, som synbarligen måste inrättas utöver den dubbla mellanskolan.

För att genomföra denna ändring av skolformen erfordras en ändring av landskapslagen angående Ålands lyceum (11/53). Denna förändring kan begränsas till 2 § varjämte ett stadgande erfordras angående ändringens ikraftträdande. Under förutsättning att Landstinget omfattar lagändringen och i ordinarie budgeten för 1960 anvisar erforderliga medel, kommer de erforderliga lektoraten att inrättas genom landskapsförordning.

Med stöd av det ovan anförda får landskapsstyrelsen värdsamt förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s a l a g

om ändring av landskapslagen angående Ålands lyceum.

I enlighet med Ålands landstings beslut ändras 2 § landskapslagen angående Ålands lyceum (11/1953) såsom följer:

2 §.

Läroverket är gemensamt för gossar och flickor. De fem lägsta klasserna bilda mellanskola med avslutad lärokurs och de tre högsta klasserna

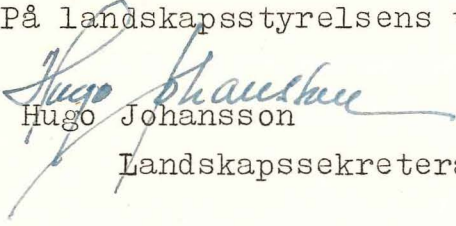
gymnasium, som bygger på mellanskolans lärokurs. Mellanskolan är dubbel-skola. Parallellavdelningar kunna på fastställda grunder inrättas till alla klasser. I gymnasiet fördelar sig undervisningen på skilda linjer under förutsättningar, varom särskilt stadgas.

Denna landskapslag tillämpas från och med början av läsåret 1960-1961.

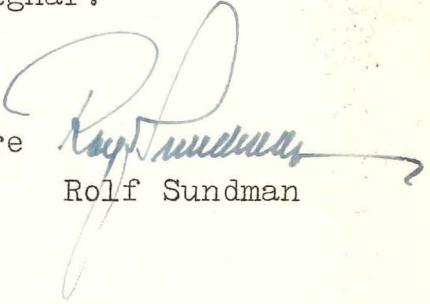
Mariehamn, den 6 november 1959.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd

Hugo Johansson

Landskapssekreterare

Rolf Sundman